

Woord vooraf

IN DE VLAAMSE ARDENNEN stond mijn wieg en zal ook mijn graf liggen. Ik hou van deze mooie streek, maar ze heeft in mij alleen ontroering gewekt voor de schoonheid van de aarde. Ze heeft mij geen antwoord gegeven op de vraag wat men bedoelt met het woord 'God'. Dit is voor mij altijd een geheimzinnig toverwoord gebleven, een woord om mee te bidden en te vloeken.

Om te achterhalen wat 'God' betekende, had ik een ander mystiek landschap nodig. Dit bleek uiteindelijk Ierland te zijn. Hier heb ik iets ervaren dat mij dicht bij het hart der dingen heeft gebracht. Ik denk dat dit te maken heeft met het Keltische karakter waarmee ik mij nauw verwant voel.

Toen ik in het jaar 2000 voor het eerst Ierland bezocht, was ik direct in de greep van het groene eiland. Glendalough in de Wicklow Mountains beroerde door zijn schoonheid. Mijn romantische hart was geraakt. Maar het was vooral Skellig Michael die een nooit eerder ervaren diepte opende, die mij nooit meer heeft verlaten. De Burren troffen mij door hun woeste landschap, dat al eeuwen waakte over de menhirs als herinnering aan de 'heidense' Keltische tijd. Clonmacnoise was een herinnering aan de religieuze en intellectuele grootheid van dit land. In Connemara was ik gegrepen door het bittere lot van de Great Hunger. In Dublin bewonderde ik het prachtige Book of Kells, een herinnering aan het zuivere christendom van St. Patrick.

Ik heb in mijn leven veel landen bezocht, maar geen enkel had voor mij zo'n mystieke diepte als het groene Eire. In Galway kocht ik een stapel boeken en ging ik op zoek naar het geheim van dit vreemde land. Ik ontdekte Eriugena, de diepzinnigste filosoof van de vroege middeleeuwen. Hier kwam ik in contact met het pantheïsme, waarvan ik op de schoolbanken geleerd had dat het een verachtelijke ketterij was.

Het hardvochtige Engeland palmde Ierland in en Hendrik VIII verbood het katholicisme. Zijn legers vernietigden Glendalough en Clonmacnoise. Engelse protestanten eigenden zich het land toe en vestigden er uitgestrekte domeinen, terwijl het kleine volk tot armoede verviel. Het dieptepunt werd bereikt in 1845 met de Great Hunger als gevolg van de aardappelplaag, waardoor miljoenen Ieren omkwamen van de honger of vluchtten naar Amerika. De Engelsen weigerden hen te helpen.

In de 20ste eeuw ijverde Ierland voor onafhankelijkheid. De eerste opstand vond plaats in 1916, mislukte en de Engelsen stelden de leiders terecht. Het was pas in 1937 dat het zijn doel bereikte maar alleen nadat het Noord-Ierland had afgestaan aan de Engelse Kroon.

Voor mij is Ierland altijd een pantheïstisch land geweest. Het was John Toland die in de 18de eeuw het 'deus sive natura' van Spinoza weer tot leven bracht, hierbij gevolgd door John Tyndall. Deze grotendeels onbekende denkers hebben op mij grote indruk gemaakt.

Dit is het verhaal van de ontmoeting van een 'groene jongen' met het groene eiland.

Dit is het verhaal van mijn zoektocht naar een nieuw pantheïsme.

Ulrich Libbrecht